

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Plvs Petitionibvs. Titvlvs XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

In telleximus a, quod cum quaedam mulier peteret quendam in virum, testes ad suae intentionis assercionem induxit: per quos pars viri futurum sibi praedictum metuens, exceptionem consanguinitatis objecit, ex qua intendit petitionem mulieris elidi: [1 & 7.] Inquisitioni tua taliter duximus respondendum, quod cum exceptione probata questio respondendum, quod ante est cognoscendum de ipsa, quam ad definitionis articulum procedatur: quo facto virum ab impetitione mulieris (prout exposcit ratio juris) absolvas.

[1. Quia vero nos consilium voluisti, an prius de impedimento consanguinitatis sit agendum quam super causa principali sententia proferatur.]

CAP. II.

Si reus contra actorem spoliatorem spoliationis opponit, aut excipiendo, & tunc prius audiat, & ea probata, respondere non cogitur: sed per hoc non restituitur: aut agendo, & tunc simul utraq, questio terminatur, & ea probata restituitur.

Innocentius III. Episcopo Narniensi.

Cum dilectus filius c Abbas de Ferentino, de nobilibus viris dominis de Arnone d deposuerit questionem, quod manu armata, & cum exercitu ad castrum monasterii venientes, in praedis animalium & aliis damnicis dicitur caenobium praesumpserunt: de quibus iustitiam sibi fieri postulabat. Et circa litem contestationem sub forma exceptionis fuit ex adverso responsum, quod per ipsius dolum & violentiam castrum Sirati amiserant: quod & progenitores eorum tenuerant, & ipsi possederant in quiete: sibi petentes prius restitui, quam petitionibus ipsius responderent, praesertim cum testes haberent praesentes, per quos intentionem suam in continenti probare volebant. Verum ex parte Abbatis fuit taliter replicatum, quod ab eo restitutio peti non poterat, qui non fuerat spoliator, praesertim cum dictum castrum ad ius & proprietatem sui monasterii pertineret: quod etiam pars adversa nullatenus denegabat, unde & verus dominus (ad quem ab alio res sua possessa revertitur etiam post tempora longiora) retentionis debet commodum obtinere: & iudicium restitutorium contra spoliatorem tantum competere dignoscitur: [1 & 7.] Nos autem distinguendum esse credimus, utrum spoliationis questio ab eisdem nobilibus sit objecta in modum actionis ad restitutionem petendam, an in forma exceptionis ad intentionem adversarii repellendam. Cum ea in modum actionis proposita, intelligantur mutuae petitiones sese tanquam diversae minime contingentes: ac per hoc iuxta regulam juris (qua dicitur, Qui prior appellat, prior agat) qua prius esset proposita, prius foret tractanda: quamquam in idem iudicium ambae deductae, vicissimque tractatae simul essent eadem sententia terminanda. Sed quoniam questio illa fuit ab eisdem nobilibus tantum in modum exceptionis objecta: interloquendo pronunciamus, ut probationes eorum super ipsa exceptione primitus audirentur, & ea probata legitime, Abbatem non cogentur respondere super petitionibus memoratis, donec restituerentur ab ipso: cum spoliatore spoliatum ante restitutionem non cogatur ullatenus respondere.

Verum spoliatione in modum exceptionis tantum probata, non est per hoc restitutio facienda. Quemadmodum si in modum exceptionis aliquid crimen testi objicitur, ut a testimonio repellatur, etsi crimen contra eum civiliter probatum fuerit, non ideo sibi poena infligitur ordinaria, sed ejus duntaxat testimonio non

a Ca. un. in eod. tit. in 1. compilat. b .al. Narnensi. al. Novatien. al. Varicensi. al. Marim. c Cap. 1. eod. tit. in 3. compilation. d Arnone.

creditor: quod ea ratione contingit, quoniam in ipsum accusatio non procedit. Testes etiam, quorum testimonium reprobatum, inter infames quasi ex falso testimonio non habentur.

[1. Pro damnis quoque, illatis restitutione postulari non poterat, sed eadem debet alio competenti intentari, aliquo cum etiam pars Abbatis damnis gravissima sibi quereretur illata, prius restituenda fuerant, si propter huiusmodi esse restitutione faciendam secundum reorem regule memoratae. Capitula quoque, de restitutione facienda, loquentia, locum habere in criminalibus asserunt: & quando quis ab adversario spoliatur, & super re ipsa qua spoliatus est, convenitur. Ceterum ex parte Abbatis regulam introductam adversa pars in mutuis petitionibus locum habere dicebat, cum causa vicissim tractata una postea sententia terminatur. Cum vero pars aliqua petat restitutionem, vel aliquid sibi debere proponat, & altera in modum exceptionis se asserit spoliatam, nec ante restitutionem suam nullatenus responsuram de incidenti prius asserat ante cognoscendum. Cum autem qua praevideamus & alia quaedam praedicta Cardinal. nobis & fratribus vestris, fideliter recensuerint.]

CAP. III.

Petenti hereditatem, obstat exceptio natiuitatis, quae prius debet coram ecclesiastico iudice terminari, hoc dicit, secundum gloss. intelligendo, quod hic orat prius coram iudice seculari poena hereditatis, & exceptum fuit de illegitimitate.

Honorius III. Ludovico Regi Francorum.

Tvam non credimus latere prudentiam, causam natalium reginae Cypri, ad examen nostrum (supra, quae ad forum ecclesiasticum pertinet) esse delatam. [1 & 7.] Quia vero a antequam natalium causa terminata esset, dependentem ex illa successione causam incipere, nihil aliud esset, quam diversis processibus intricare negotium, & confusione quadam iudicii ordinem perturbare: si forte ab ipsa regina fueris super hoc requisitus, donec iam dicta causa natalium Apostolico iudicio finem acciperit, patienter expectes.

[1. Unde clara me. Philippum Regem Francorum patrem tuum literis nostris curavimus praeconare, ut si fieri in regina ipsa super successione comitatus Campaniae, quae situm proferret coram eo, non audiret eandem quovis, terminata esset praedicta causa natalium, ex qua illa noscitur dependere. Licet igitur sicut a dem patri tuo scripsimus, velimus Regiam ipsam in sui iustis petitionibus exaudiri.]

CAP. IV.

Agens possessio recuperanda, non tenetur ante restitutionem si spoliationibus (nisi super questione spoliationis) responderi: post tamen agendo repellit per exceptionem spoliationis, h. d.

Gregorius IX.

Super spoliatione conventus, adversus restitutionem petentem non est (nisi super questione spoliationis) si eum reconveniat audiendus. Cum restitutionis petio in hoc privilegiata noscatur, ut ipsam intentans non cogatur ante restitutionem spoliationibus respondere. Quamquam ab agendo (spoliatione ab eis in modum exceptionis & proposita) repellatur.

DE PLUS PETITIONIBVS. TITVLVS XI.

CAP. I.

Pons quatuor modos plus petendi, & poena plus petentium.

Gregorius IX.

Consilium d providentiae dici non potest, quod pecuniam tibi debitam, ante terminum ab ad-

a Tamen. b Vid. l. bona fidei. cum not. ff. de pos. c al. opposita, in manuscr. d Vid. l. ason. in 6. si quis agens. nisi. de versatio

verfario repetisti: punitur enim importunitas plus peccatum, si super petitione sua duxerint in iudicio persistendum: ita, quod qui re petunt amplius, sine causa, in expensis adversario condemnantur. Qui autem plus loco ad interesse tenentur: pro eo quod utilitas admittitur debitoribus, quam haberent si statuto loco solvissent. Et vero, a quo amplius b tempore petitur, inducia duplicentur: nec litem excipiet, nisi ei solvantur expensae. Te quoque dubitare non credimus, quod causa plus petitur, cum aliquid in genere vel sub alternatione debetur, & rem in specie, vel unum praecise peti contingit. Re autem, si x. sint debita, & xx. petantur. Loco vero, cum quis non ubi convenit solvere, sed alibi convenitur. Tempore quoque, cum ante diem vel conditionem petitur quod debetur.

DE CAUSA POSSESSIONIS ET PROPRIETATIS.

TITULVS XII.

CAP. I.

Causa possessionis & proprietatis sub eodem iudice terminari debet: nec contra absente m est pronunciandum.

Gregorius (duo) c. Sicilia.

¶ **S**usceptis d. [1 & 7.] Legali provisione decretum est tam e momenti, quam proprietatis causam, sub uno eodemque iudice debere cognosci f. Nec nos contra inauditam partem aliquid possumus definire.

[1 Magnitudine vestra epistola contristati sumus, & c. qua sunt expressa in registro Gregorii.]

CAP. II.

Si alterum est possessio & petitorio, potest iudex receptis probationibus super utroque, prius d. favore probationes super possessio, & illud terminare. b. d.

Coelestinus III.

¶ **A**dulimum interrogati fuimus g, si iudices deputati, aut de possessione & proprietate cognoscant, gravibus partium sumptibus parere cupientes, de utraque commixtum audiant allegationes, pariter & testes admittant b: deinde prius audiant adtestationes de possessione, & pronuncient secundum tenorem illarum, utrum valeat hoc agatur. Nos autem (cum hoc sit in iure civili expressum) quod licite possint fieri respondemus.

CAP. III.

Si possessio & petitorio simul agens, possessionem & spolium probat, sed non dominium seu proprietatem, obtinet an possit: sed succumbet in petitorio.

Innocentius III. Archiepiscopo & canonicis Sutrini.

¶ **C**um ecclesia Sutrina pastore i vacaret, vos convenientes in unum, & (sicut moris est) Spiritus Sancti gratia invocata, pastorem unanimiter elegistis, petentes ipsius electionem a sede Apostolica confirmari. Verum clerici conventualium ecclesiarum civitatis ejusdem, consequenter suam deposuerunt querelam; quod cum in Episcoporum electionibus ipsi ac praedecessores eorum consueverint interesse, vos eis renitentibus, & exaltatis ad electionem procedere praesumpstis: quam ob hoc non confirmati, sed infirmari potius postula-

a Vid. l. i. ff. de eo quod certo loc. b plus. c alit. Felici Gregor. c. Registrum ind. 2. epistol. 98. siue 100. d caput. i. eod. tit. in 1. compit. e al. momentanea possessionis sed in registro Greg. est moment. f Vid. l. i. c. per totum tit. ff. de qui. re. ad eandem iudic. caur. g c. non. eod. tit. in 2. comp. h accipiant. i. c. non. eod. tit. in 3. compit.

bant. Partibus ergo apud sed. Apost. constitutis, in auditorum praesentia testes utrinque producti fuerant: & eorum depositionibus publicatis, pars canonicorum per testes a se introductos intentionem suam (quod ad eos tantum spectaret electio) sufficienter dicebant a esse probatam, parte clericorum nihilominus adserente, quod per dicta testimia, quos produxerant, & ipsi adseruionem suam, (quod electioni pontificum interesse deberent) plenius probavissent: per quae constare dicebant, eos electionibus trium Episcoporum (qui ecclesia Sutrina ultimò & immediate praesuerant cum canonicis cathedralis ecclesiae adfuisse vocemque habuisse cum aliis eligendi. Nos igitur (quoniam deprehendimus testes vestros in perhibendis testimoniis varios extitisse, atque adversus fidem adtestationis suae coram auditoribus vacillasse, & quod negativam quodammodo adstruere satagebant, probare volentes jus electionis ita b ad vos spectare, quod ad adversarios minimè pertineret: per testes verò adversae partis fuit sufficienter ostensum, quod in trium Episcoporum electionibus de quibus praemissum est, clerici praesentes adfuerint, & vocem habuerint eligendi) praemissam electionem factam eis contradicentibus & exclusis decrevimus irritandam, clericos saepe dictos in eam quasi possessionem (quam ante controversiam motam habuerant) reducetes. Verum quoniam in quaestione praedicta quicquid juris utraque pars in electione habebat, deductum in iudicium videbatur, cum iure civili sit cautum, id venire in iudicium, non solum, de quo actum est ut veniret, sed id non venire, de quo nominatim actum est ne veniret: & secundam statuta canonica electiones Episcoporum ad cathedralium ecclesiarum clericos regulariter pertinere noscuntur, nisi alibi fecus obtineat de consuetudine speciali: nec ex eo, e quod clerici antedicti se inter eligentes Sutrinos Episcopos probaverunt tertio extitisse, jus eligendi propter breviter tempore usque ad praescriptionem legitimam non producti sibi adquirere poterunt, & ad hoc non probante, qui convenitur & si nihil praesiterit, obtinebit: ab eorum impetitione super electionibus faciendis vos duximus absolvendos, sepe dictis ecclesiarum clericis super hoc perpetuum silentium imponentes.

CAP. IV.

Idem dicit quod ad intellectum, quod decretalis supra proxima.

Idem canonici de Bethlehem.

¶ **C**um super d. electione Bethlehemiten. ecclesiae inter R. Subdiaconum nostrum, & P. canonicum sepulchri dominici quaestio verteretur: utroque se pro electo gerente: cum praefatus Subdiaconus a Patriarcha Hierosolymitan. fuerit confirmatus [1 & 7.] Eum e qui se probaverat per secularem potentiam spoliatum, restituendum decrevimus, iustitia mediante. Verum quoniam tam possessorum, quam petitorum deductum fuerat in iudicium, & tam restitutionis, quam electionis quaestio plenus agitata, & constitit nobis electionem utriusque minus canonicam extitisse (cum iudex, de qua re cognoverit, pronunciare f. debeat) utramque duximus sententia liter irritandam. g.

[1 Alter vero favore Regium obtineret, eis dil. f. p. Basilica 12. Apostolorum 1. titul. S. Stephani in monte Celio]

a Dicebat. b alit. ita quidem. c Huius periodi sensus: Clerici conventualium ecclesiarum quatuorvis tribus Episcoporum electionibus interfuerint, non tamen acquisierunt ius eligendi, quoniam nondum legitimo tempore id ius praescriperant. d C. eod. tit. in 3. comp. e al. Et quia se probaverat, al. ita. cum, quia se probavit. f In Cod. Barb. de ea promissione, &c. g Reliqua pars huius c. est infra de consensu. c. 2.